

программы, как "Программа развития продуктивной занятости и массового предпринимательства на 2017-2023 годы «Еңбек» и "Дорожная карта занятости на 2020-2023годы". Эти программы включают в себя различные меры по стимулированию предпринимательской активности, финансовой поддержке, обучению и консультациям.

Кроме того, "Дорожная карта бизнеса — 2025" также предусматривает меры по развитию женского предпринимательства и созданию условий для его успешного развития в стране. Эта программа ориентирована на создание благоприятной бизнес-среды, снижение административных барьеров и поддержку инноваций.

В период пандемии COVID-19 были приняты дополнительные меры по поддержке субъектов малого и среднего предпринимательства, включая женщин-предпринимателей. Эти меры включали налоговые льготы, защиту заемщиков финансовых организаций и социальную поддержку граждан, столкнувшихся с безработицей из-за пандемии.

Важно отметить, что помимо государственных программ, женское предпринимательство также поддерживается через различные программы международных организаций, таких как Фонд развития предпринимательства "Даму". Эти программы предоставляют дополнительные ресурсы, обучение и консультации для женщин, желающих начать или развивать свой бизнес.

Женщины в малом и среднем бизнесе развиваются активно в различных регионах Казахстана, включая столицу Нур-Султан (бывший Астана), крупный город Алматы, Актюбинскую, Карагандинскую и Акмолинскую области. Эти регионы предоставляют множество возможностей для женщин-предпринимателей в различных отраслях экономики, включая сельское хозяйство, производство, и другие.

Таким образом, необходимо уделить больше внимания поддержке женщин-предпринимателей, обеспечивая доступ к финансированию, обучению и менторству, а также создавая условия для баланса между работой и личной жизнью. Это поможет им реализовать свой потенциал и в полной мере внести свой вклад в экономику.

Литература

1. Программа развития малых городов в Республике Казахстан. <https://goodstart.by/arts/15-moshhnyh-vyskazyvanij-uspeshnyh-zhenshhin>

2. Демироглу Н.Б. Предпринимательская активность женщин: проблемы и пути их решения // Kant. 2023. №1 (34). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/predprinimatelskaya-aktivnost-zhenschin-problemy-i-puti-ih-resheniya> (дата обращения: 11.02.2024). <https://cyberleninka.ru/article/n/predprinimatelskaya-aktivnost-zhenschin-problemy-i-puti-ih-resheniya>

3. Количество женщин в МСБ <https://gender.stat.gov.kz/c/d8db41c9be300788c2cab9740c414ab5/900/768/2/0/1/c/7/78f59f430b803f824d976e538e0.png>

4. Малый бизнес на подъёме: МСБ в Казахстане формирует уже 37% ВВП Источник: <https://ranking.kz/reviews/banking-and-finance/malyy-biznes-na-podyome-msb-v-kazahstane-formiruet-uzhe-37-vvp.html> <https://ranking.kz/reviews/banking-and-finance/malyy-biznes-na-podyome-msb-v-kazahstane-formiruet-uzhe-37-vvp.html>

Тлеуова Н., Руслан А., Таңсықпаева А., 1 курс (Қарағанды Бөкетов университеті)
Ғылыми жетекші – аға оқытушы Ескендір Н.Н.

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ БАНК ЖҮЙЕСІНІҢ ДАМУЫ

Банк жүйесі кез-келген елдің экономикалық дамуының негізгі элементі болып табылады. Қазақстан Республикасының банк жүйесінің дамуы ел экономикасының тұрақтылығы мен өсуіне тікелей әсер етеді. Бұл тақырыптың өзектілігі тұрақты экономикалық өсуді қамтамасыз

ету мақсатында банк жүйесін дамытуға бағытталған шаралар мен саясаттарды зерделеу және талдау қажеттілігінде жатыр.

Қазақстан Республикасының банк жүйесі де цифрлық трансформация мен технологиялық инновациялардың сын-қатерлеріне тап болады. Қазіргі уақытта көптеген банктер цифрлық платформаларға көшуде, онлайн-банкинг пен мобильді қосымшаларды әзірлеуде, блокчейн және жасанды интеллект сияқты жаңа технологияларды енгізуде.

Қазақстан Республикасы басқа елдермен өзінің экономикалық байланыстарын белсенді дамытады және халықаралық қаржы операцияларына қатысады. Банк жүйесінің дамуы әлемдік қаржы нарықтарымен тиімді интеграцияны қамтамасыз етуде және халықаралық стандарттар мен нормаларға сәйкестікті қамтамасыз етуде маңызды рөл атқарады.

Жалпы, Қазақстан Республикасының банк жүйесін дамыту экономикалық өсу, қаржылық инклюзия, технологиялық прогресс және елдің халықаралық интеграциясы үшін зор маңызға ие. Осы өзекті тақырыпты зерттеу банктер мен реттеушілердің алдында тұрған қиындықтар мен мүмкіндіктерді түсінуге және банк жүйелерін дамытудың тиімді стратегияларын жасауға көмектеседі.

Мақаланың мақсаты Қазақстан Республикасының банк жүйесінің дамуына шолу мен талдау жасау, сондай-ақ осы жүйені одан әрі жақсарту және дамыту үшін ұсынымдар беру болып табылады.

Қазақстандағы банк жүйесі-бұл қаржылық қызмет көрсету саласындағы қызметті жүзеге асыратын банктер мен басқа қаржы ұйымдарының жиынтығы. Бұл елдің қаржылық инфрақұрылымының маңызды бөлігі болып табылады және экономикалық даму мен қаржылық тұрақтылықта шешуші рөл атқарады.

Қазақстанның банк жүйесі мынадай элементтерден тұрады:

- Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі (ҚРҰБ): ҚРҰБ Қазақстанның орталық банкі болып табылады және банк жүйесінің қызметін реттеуді және бақылауды жүзеге асырады. Ол сондай-ақ ақша-несие саясатын қалыптастыруға және жүзеге асыруға, Ұлттық валютаның тұрақтылығын қамтамасыз етуге және жалпы қаржы жүйесін бақылауға жауапты.

- Коммерциялық банктер: коммерциялық банктер банктік шоттар ашу мен жүргізуді, кредиттер беруді, валюта айырбастауды, инвестициялық қызметтерді және т.б. қоса алғанда, қаржылық қызметтердің кең спектрін ұсынады.

- Мемлекеттік емес зейнетақы қорлары (ЖЗҚ): ЖЗҚ жинақтаушы зейнетақымен қамсыздандыру бойынша қызмет көрсетеді. Олар жұмысшылардан зейнетақы жарналарын қабылдайды және болашақ зейнетақыны қамтамасыз ету үшін осы қаражатты басқарады.

- Инвестициялық компаниялар: инвестициялық компаниялар инвестициялық активтерді басқарумен айналысады және инвестициялық қорларды, пай қорларын және басқа да инвестициялық өнімдерді қоса алғанда, клиенттерге инвестициялық қызметтерді ұсынады.

- Басқа қаржы ұйымдары: бұдан басқа, Қазақстанның банк жүйесінде лизингтік компаниялар, сақтандыру компаниялары, кредиттік одақтар және т. б. сияқты басқа да қаржы ұйымдары бар.

Қазақстанның банк жүйесін Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі реттейді және капиталға, өтімділікке, тәуекелдерді басқаруға және банктер мен қаржы ұйымдары қызметінің басқа да аспектілеріне қойылатын талаптарды белгілейтін заңнамаға бағынады. Банк жүйесінің дамуы мен тұрақтылығы Қазақстанда экономикалық өсуді, қаржылық тұрақтылықты және қаржылық инклюзияны қамтамасыз ету үшін маңызды факторлар болып табылады.

Қазақстандық банк жүйесінде назар аударуды және шешуді талап ететін бірқатар проблемалар бар. Олардың кейбіреулері мыналарды қамтиды:

Қазақстанның банк жүйесі ірі банктердің шектеулі санымен сипатталады, бұл бәсекелестіктің болмауына және тұтынушылар үшін таңдаудың шектелуіне әкелуі мүмкін. Бұл несиелер бойынша жоғары пайыздық мөлшерлемелерге және салымдар бойынша төмен пайыздық мөлшерлемелерге, сондай-ақ ұсынылатын қызметтердің инновациялары мен сапасын шектеуге әкелуі мүмкін.

Қазақстанда халық арасында төмен қаржылық сауаттылық проблемасы бар. Көптеген адамдар қаржылық қызметтер, Инвестициялар және жеке қаржыны басқару туралы жеткілікті білімге ие емес. Бұл қаржылық ресурстарды дұрыс пайдаланбауға, төлем қабілетсіздігі қаупінің жоғарылауына және қол жетімді мүмкіндіктердің жеткіліксіз пайдаланылуына әкелуі мүмкін.

Осы проблемаларды шешу үшін қаржылық инклюзияны дамытуға, бәсекелестікті ынталандыруға, қаржылық сауаттылықты арттыруға, қарыз алушылардың төлем қабілеттілігі деңгейін жақсартуға, цифрлық технологияларды қолдануға және тұтынушылардың құқықтарын қорғауды арттыруға бағытталған реформалар жүргізу және шаралар қабылдау қажет.

Қазақстан Халықтың барлық топтары үшін қаржылық қызметтерге қолжетімділікті кеңейту бойынша белсенді жұмыс істеуде. Бұған микроқаржы ұйымдарын дамыту, шалғай өңірлерде қаржылық қызметтер көрсету үшін цифрлық технологияларды енгізу, сондай-ақ халықтың қаржылық сауаттылығын арттыруға бағытталған бағдарламалар мен бастамалар жасау кіреді.

Қазақстанның банк жүйесінде бәсекелестікті ынталандыру үшін одан әрі реформалар мен шаралар қажет. Бұл нарықта жаңа ойыншылардың пайда болуына ықпал етуді, реттеуші ортаны жақсартуды, нарыққа кірудегі кедергілерді азайтуды және барлық қатысушылар үшін тең жағдай жасауды қамтуы мүмкін.

Қазақстанның банк жүйесінің тұрақтылығы мен сенімділігін қамтамасыз ету үшін Ұлттық Банк тарапынан реттеу мен қадағалауды нығайту маңызды. Бұған нормативтік базаны жақсарту, тәуекелдерді бақылау тетіктерін күшейту, банктер мен қаржы ұйымдарының ашықтығы мен есептілігін жақсарту кіреді.

Қазақстан банк қызметі саласындағы халықаралық ынтымақтастықты белсенді дамытуда. Халықаралық қаржы ұйымдарына қатысу және халықаралық қаржы нарықтарына интеграциялау инвестицияларды тартуға, тәжірибе алмасуға және қазақстандық банк жүйесінің беделін арттыруға ықпал етеді.

Осы перспективаларды іске асыру мемлекет, банктер және қаржы нарығының басқа да қатысушылары тарапынан бірлескен күш-жігерді талап етеді. Алайда, осы шаралар мен бастамаларды табысты іске асыра отырып, Қазақстанның банк жүйесі барлық азаматтар мен кәсіпорындар үшін қаржылық қызметтердің тұрақтылығын, қолжетімділігі мен сапасын қамтамасыз ете отырып, дамудың неғұрлым жоғары деңгейіне қол жеткізе алады.

Әдебиеттер

1. Мигранян А.А. Банковский сектор Казахстана: достижения и проблемы // Постсоветский материк. 2014. №4 (4). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/bankovskiy-sektor-kazahstana-dostizheniya-i-problemy> .

Усумбекова А.Б., 1 курс (Карагандинский университет Букетова)

Научный руководитель – преподаватель кафедры экономики и международного бизнеса
Ускембаева Д. А.

СИСТЕМА ИЗМЕРЕНИЯ И ОЦЕНКИ ЭФФЕКТИВНОСТИ ИННОВАЦИИ

В современном мире инновации играют ключевую роль в развитии экономики и общества. Процесс разработки и внедрения новых идей, продуктов и технологии требует значительных затрат и усилий со стороны компании и государств. Поэтому важно иметь систему измерения и оценки эффективности инновации, чтобы определить их вклад в общий успех.

Система измерения эффективности инновации включает в себя ряд показателей, которые позволяют оценить результативность инновационной деятельности. Наиболее